

politik har været en klassesamarbejdspolitik, og at Socialdemokratiet endda har været den ledende kraft i et klassesamarbejde mellem småborgerskab og borgerskab. Der tales imidlertid også flere steder om, at Socialdemokratiet i hele efterkrigstiden har ønsket at danne en alliance med det industrielle borgerskab for at skabe en reformkapitalisme, men at det aldrig rigtig er lykkedes, undtagen omkring 1958 (s. 38, 93, 147, 190). Her ville et begreb for organisations- eller partialliancer være mere præcis, hvor man samtidig kunne karakterisere Socialdemokratiets intention som værende at skabe en form for klassesamarbejde på et højere niveau.

Sammenfattende må Søborgs bog ses som et tiltrængt og prisværdigt forsøg på at komme frem til mere historisk følsomme analyser af Socialdemokratiet, der forsøger at drage ved lære af de senere års teoretiske diskussioner. Det er blevet et velskrevet og veldisponeret oversigtsværk, der både vil kunne bruges i megen historieundervisning og danne grundlag for videre forskning. I betragtning af at der i de kommende år kan tænkes at ske et opbrud i Socialdemokratiets økonomiske strategi, må Søborgs bog påkalde sig særlig interesse, idet den fremlægger en forståelsesramme for et sådant opbruds muligheder og begrænsninger.

Erik Christensen

TORBEN KROGH: Polen 1945-1983. Kbh., Borgen, 1984. 109 s.

»Information«s chefredaktør, Torben Krogh, har sat sig for at skrive en letlæst oversigt over Polens nyere historie. Dog afstår han fra at give »en endelig analyse af den komplekse udvikling i efterkrigstidens Polen« (s. 10). Bogen er let læst, og den er i indhold også uden større tyngde. For den opmærksomme avislæser er der ikke meget nyt at hente. Der er 70 sider tekst, resten er statistik og oversatte kilder. Bogen handler mest om tiden efter 1970, og her endog mest om tiden efter juli 1980. Skildringerne af begivenheder dominerer helt over forklaringer og analyser. Selv på den korte plads kunne der være disponeret helt anderledes, således at bogen var blevet en uddybende forklaring til de begivenheder, der er kendt via pressen. Der findes efterhånden en større litteratur på engelsk, tysk og fransk om Polen efter 1944. Bogen vidner ikke om, at en sådan litteratur er brugt. En analyse af det polske samfunds fundamentale problemer, som forf. selv henviser til på næstsidste side, gives derfor ikke. Det vigtige pavebesøg i 1979 omtales sært nok slet ikke. Overgangstiden 1944-48, som man ved ret meget om, omtales meget lidt. Systemets virke i praksis efter 1948 drøftes ikke, medens pladsen bruges på en »P. Munch«-lignende redegørelse for statens og partiets formelle opbygning. De forskellige slagord fra de politiske kampe 1980-83 om »national forsoning«, »fornyelse« og »normaliserede forhold« refereres bare, men underkastes ikke en fortolkning.

Afdelingen med kilder er ikke uden problemer. Gdańsk-aftalen 31. august 1980 genoptrykkes fra K. Katborg & Søren Keldorff: Den Polske Sommer. 1980. Denne oversættelse er imidlertid ikke altid tilfredsstillende, og Torben Krogh overtager f.eks. i punkt 6 direkte fejlen »egne forslag«, hvor det skal være »egne forlag«. Endnu værre er det med gengivelsen s. 77-78. Det er det berømte manifest af 22. juli 1944, i dag datoen for Polens nationaldag. Dokumentet

gengives uden kildeangivelse. Overskriften er forkert, for udstederen var Den Polske Nationale Befrielseskomité (populært kaldet Lublin Komiteen). Værst er dog, at selv om det oplyses, at kilden er gengivet i uddrag, så kan man ikke se, hvor teksten er afbrudt. En stor del af indledningen er nemlig udeladt og i øvrigt mange passager derefter. Udsnittene af Gomulkas tale til Centralkomiteen, 20. okt. 1956 (s. 82-83) er ligeledes aftrykt uden kildeangivelse. Det er en meget sløset oversættelse, der ligger langt fra originalen. I øvrigt kunne man med lethed have valgt langt mere centrale passager i denne hårde kritik af systemets praksis før 1956.

Bogens tekst er således velegnet til en første orientering i vort nabolands særprægede forhold, men kan ikke tilfredsstille et behov for dybere forklaringer.

Kay Lundgreen-Nielsen